

[Ole Henriksen]

for de problemer, vi har set i Angola, Mozambique og for den sags skyld også i Namibiasagen. Jeg håber derfor, at mit spørgsmål giver regeringen lejlighed til at korrigere det indtryk, generalkonsul Bjarne Paulson har givet af vort officielle standpunkt i Sydafrikapolitikken.

Minister Lise Østergaard:

Når Danmark, som det ligger i spørgsmålet, gennem en årrække har holdt en lav profil over for Sydafrika ved ikke at have en ambassade i Pretoria – og altså ikke en politisk tilstedeværelse – men alene have et generalkonsulat i Johannesburg, skyldes det skiftende danske regerings klare afstandtagen fra den sydafrikanske apartheidpolitik, som også af FN er anerkendt som et internationalt problem. Denne situation går tilbage til den 1. april 1951, hvor udenrigsministeriet undlod at udnævne en efterfølger for den daværende danske gesandt i Pretoria. Generalkonsulen i Johannesburg har ikke en egentlig politisk funktion i landet, og det forklarer, at han ikke blev inddraget i overvejelserne, der altså foregik i Pretoria, om, hvordan de derværende repræsentationer skulle forholde sig i anledning af den sydafrikanske borgerretsforkæmper Steve Bikos tragiske død og hans begravelse.

Udenrigsministeren havde imidlertid besluttet i sin tale i FNs generalforsamling den 27. september i år at give udtryk for regeringens politiske reaktion på denne begivenhed. Derudover sendte udenrigsministeren som bekendt efter sin tale et telegram til fru Steve Biko, der indeholdt en gengivelse af udenrigsministerens omtale af dødsfaldet i FN-talen og en kondolence på regeringens vegne. Det er den faktiske situation.

Regeringen har ved flere lejligheder overvejet, hvorvidt det ville være hensigtsmæssigt at ændre repræsentationsforholdet i Sydafrika; bl. a. kunne det være naturligt at ændre det som følge af den politik, den socialdemokratiske regering indførte i 1973, hvorefter opretholdelse af diplomatisk repræsentation i et land ikke er udtryk for en anerkendelse af dette lands politik, men alene er et spørgsmål om den bedst mulige varetagelse af danske interesser.

Når vi hidtil er vejet tilbage herfor, er grunden bl. a., at man har frygtet, at en gen-

oprettelse af en repræsentation i Pretoria uberettiget ville blive opfattet som en tilnærmelse til Sydafrikas regering i en periode, hvor den med rette blev kritiseret stærkt i FN.

Til orientering kan jeg nævne, at f. eks. Sverige og Finland fortsat har diplomatisk repræsentation i Pretoria, og det samme gælder flertallet af EF-landene, men Norge har ligesom Danmark valgt alene at have et generalkonsulat, placeret i Cape Town.

Men hertil vil jeg sige, at set i lyset af den seneste sag vil spørgsmålet om en ændring af repræsentationsforholdene i Sydafrika blive gjort til genstand for fornyet overvejelse. Behovet for flere diplomatiske og politiske kontakter i Pretoria kan meget vel vise sig at vokse så meget, at vores diplomatiske repræsentation dér skal genåbnes. Et sådant skridt ville i givet fald ikke ændre noget i vores fundamentale afstandtagen fra apartheidsystemet, men bl. a. øge vores muligheder for at få kontakt med alle kredse i Sydafrika og yderligere for at kunne føre en kritisk dialog med de sydafrikanske myndigheder.

Ole Henriksen (SF):

Jeg takker for ministerens svar. Jeg synes lige, det er værd at nævne, at det med at holde en lav profil selvfølgelig ikke skal forstås sådan, at vi er uenige i, at den repræsentation, vi har i Sydafrika, skal være anderledes, end den er i øjeblikket. Men vi må vel nok kunne konstatere, at en generalkonsul er en udsendt diplomat, som selvfølgelig ikke står lige med en ambassadør, men varetager ambassadørpligter, i det omfang det kan lade sig gøre, og som bl. a. også må kunne deltage i begravelser af denne karakter. Andre lande sendte jo heller ikke ambassadører; så vidt jeg ved, var det ambassadepræsten ved den amerikanske ambassade, som var til stede. Men i hvert fald har den bemærkning, som vores generalkonsul kom med, givet anledning til berettiget tvivl om den lave profil, man ønsker dernede.

Jeg har også bemærket udenrigsministerens tale i FN og kondolencetelegrammet, men kondolencen kom jo 2 dage efter begravelsen, og jeg synes, at sagen i det store og hele fra dansk side har haft et meget uheldigt forløb.